Οι Τούρκοι κλιμακώνουν τις προκλήσεις τους στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο

Του Χρήστου Μηνάγια
www.geostrategy.gr

Στις 16-05-2014, η τουρκική Υδρογραφική-Γεωγραφική Διεύθυνση της Διοίκησης Ναυτικών Δυνάμεων (ΔΝΔ) δημοσιοποίησε την επιχειρησιακή δραστηριότητα των πλοίων επιστημονικών ερευνών της Τουρκίας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο για το έτος 2014.

Για τη σύνταξη του παραπάνω εγγράφου συνεργάστηκαν οι ακόλουθοι τουρκικοί φορείς: το υπουργείο Εξωτερικών, το υπουργείο Μεταφορών-Ναυτιλίας-Επικοινωνιών, το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων, η Διοίκηση Ναυτικών Δυνάμεων, το Αρχηγείο Στόλου, η Διοίκηση Βόρειας Θαλάσσιας Περιοχής και η Διοίκηση Νότιας Θαλάσσιας Περιοχής της Διοίκησης Ναυτικών Δυνάμεων, η Υδρογραφική-Γεωγραφική Διεύθυνση, η Διοίκηση Ασφαλείας Ακτών, το Τουρκικό Ίδρυμα Επιστημονικών και Τεχνολογικών Μελετών TÜBITAK, η Γενική Διεύθυνση Μεταλλευτικών Ερευνών, τα Ινστιτούτα Θαλασσίων Επιστημών και Αλιευμάτων των πανεπιστημίων Κωνσταντινούπολης και Dokuz Eylül, καθώς επίσης το τμήμα Θαλασσίων Επιστημών του πολυτεχνείου Μαύρης Θάλασσας. Επίσης, μεταξύ των προαναφερθέντων δραστηριοτήτων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλούν τα εξής:

Πρώτον, οι γεωλογικές, γεωφυσικές, υδρογραφικές, ωκεανογραφικές και περιβαλλοντολογικές έρευνες, με τη συμμετοχή 25 επιστημόνων, που έχουν προγραμματισθεί μέχρι το Δεκέμβριο του 2014 με το πλοίο επιστημονικών ερευνών SELEN της Γενικής Διεύθυνσης Μεταλλευτικών Ερευνών στα χωρικά ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πλοίο επιστημονικών ερευνών SELEN
της Γενικής Διεύθυνσης Μεταλλευτικών Ερευνών

Δεύτερον, οι έρευνες που θα πραγματοποιήσει το πλοίο επιστημονικών ερευνών Piri Reis, από 20 έως 30 Μαΐου 2014 και θα αφορούν στη μελέτη του ιζηματοειδούς σε

συγκεκριμένες περιοχές του βυθού του Αιγαίου, προκειμένου να βελτιωθεί η κατανόηση του κλιματικού συστήματος και να γίνουν εκτιμήσεις για το μέλλον.

Πλοίο επιστημονικών ερευνών Piri Reis

Η σπουδαιότητα των ερευνών αυτών για την ελληνική πλευρά εστιάζεται στο γεγονός ότι αυτές θα πραγματοποιηθούν με έναν ειδικό εξοπλισμό που αποτελείται από ένα έμβολο το οποίο βυθίζεται στον πυθμένα της θάλασσας και εξάγει δείγματα των ιζημάτων-λάσπη από το βυθό. Η διαδικασία λήψης των δειγμάτων φαίνονται στο ακόλουθο διάγραμμα.

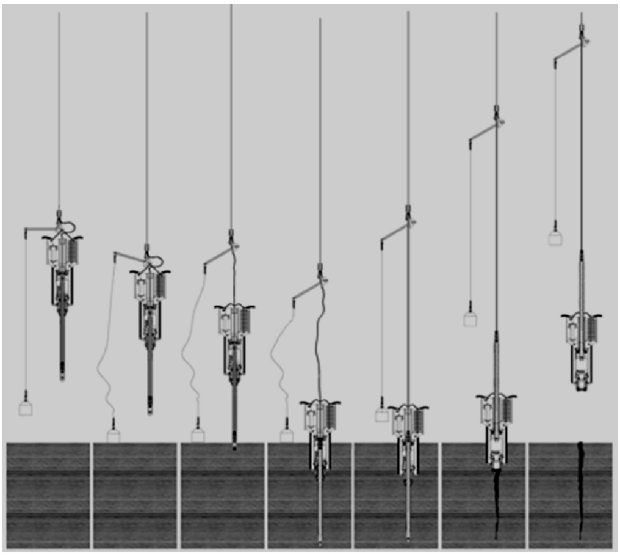

Διαδικασία λήψης δειγμάτων
από το πλοίο επιστημονικών ερευνών Piri Reis

Συνακόλουθα δε, οι Τούρκοι δημοσιεύουν τον ακόλουθο χάρτη με τον οποίο αμφισβητούνται τα ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα στο Αιγαίο και απεικονίζονται οι σταθμοί στους οποίους θα διεξαχθούν οι εν λόγω έρευνες.

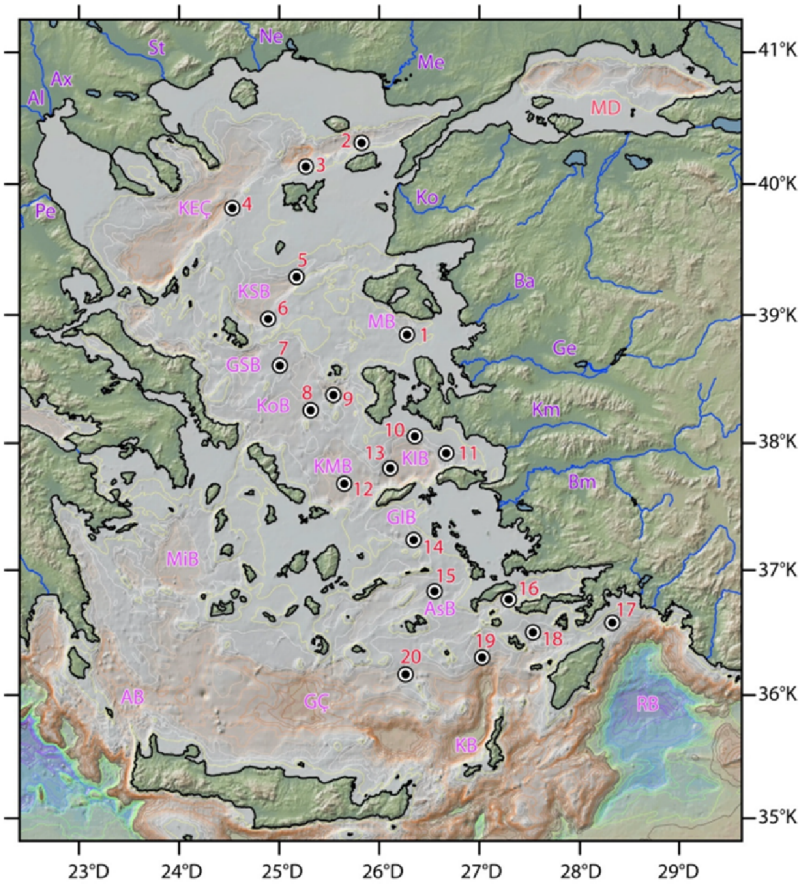

Σταθμοί ελέγχου στη Θάλασσα του Αιγαίου (2014)

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δραστηριότητα αυτή αποτελεί συνέχεια αντίστοιχης ανακοίνωσης που δημοσιοποίησε στο παρελθόν η τουρκική Υδρογραφική-Γεωγραφική Διεύθυνση για έρευνες που θα πραγματοποιούντο τα χρονικά διαστήματα 5-30 Μαρτίου 2012 και 25 Ιουνίου-20 Ιουλίου 2012, στην οποία αναγραφόταν τα εξής:

- Αριθμός επιστημόνων: 10
- Φορέας που υποστηρίζει το πρόγραμμα: TÜBİTAK (Τουρκικό Ίδρυμα Επιστημονικών και Τεχνολογικών Ερευνών)
- Υπεύθυνος προγράμματος: Ο καθηγητής Γεωλογίας και Θαλασσίων Επιστημών Yaşar Doğan [σ.σ. είναι μέλος της ομάδος ερευνών της TPAO (Τουρκική Ανώνυμη Εταιρεία Πετρελαίου)]
- Σκοπός του προγράμματος: Πρώτον, η μελέτη και εξαγωγή συμπερασμάτων από τα ευρήματα που θα προκύψουν κατά τη μέτρηση των ιδιαιτεροτήτων του οικοσυστήματος **στην περιοχή της Οικονομικής Ζώνης της Τουρκίας στο Αιγαίο**. Δεύτερον, η δημιουργία βάσης δεδομένων με τις βασικές οικολογικές πληροφορίες αναφορικά με την υποδομή του εν λόγω οικοσυστήματος. Τρίτον, η πραγματοποίηση μελέτης αξιοποιώντας τα βιολογικά, χημικά και φυσικά δεδομένα που θα συλλεχθούν. Τέταρτον, η προβολή των αλλαγών του οικοσυστήματος που θα υπάρξουν στο μέλλον. Και πέμπτον, η αξιολόγηση των στοιχείων που θα

προκύψουν σε σχέση με τα μετεωρολογικά δεδομένα και τις κλιματικές αλλαγές του μέλλοντος.

- Θα πραγματοποιηθούν 27 μετρήσεις τόσο στα τουρκικά χωρικά ύδατα όσο στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου και φαίνονται στον τουρκικό χάρτη που ακολουθεί:

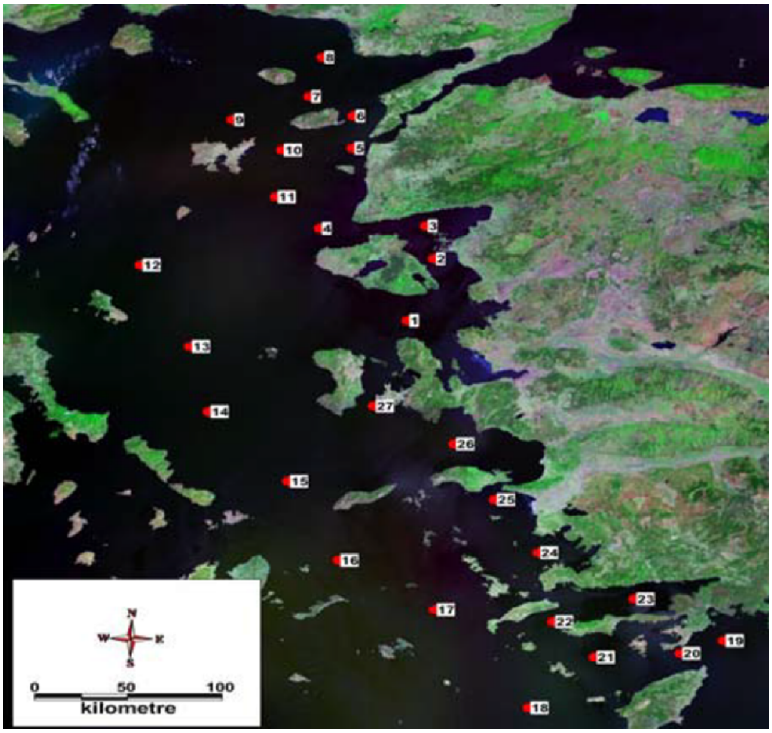

Σταθμοί ελέγχου στη Θάλασσα του Αιγαίου (2012)

Τι όμως σημαίνουν όλα αυτά; Όταν οι Τούρκοι είχαν ανακοινώσει τις έρευνες το 2012, απευθυνθήκαμε στον επίκουρο καθηγητή του Πάντειου Πανεπιστημίου Ευάγγελο Συρίγο, που ασχολείται με το διεθνές δίκαιο και την εξωτερική πολιτική, με κύρια αντικείμενα το δίκαιο της Θάλασσας, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, τα Βαλκάνια και τις μειονότητες, ο οποίος απάντησε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- *Μπορεί η Τουρκία να πραγματοποιήσει μέσω των πανεπιστημίων έρευνες στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου για θέματα οικοσυστήματος και βιοποικιλότητας;*
  Ε.Σ.: *Βεβαίως. Η έρευνα μπορεί να περιορισθεί είτε μόνο σε ύδατα (π.χ. ποιότητα υδάτων, περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις κ.λπ.) (1η περίπτωση), είτε να επεκταθεί και σε θέματα που σχετίζονται με το βυθό των διεθνών υδάτων (υφαλοκρηπίδα) (2η περίπτωση).*
- *Απαιτείται η έγκριση της Ελλάδος για τις εν λόγω έρευνες;*
  Ε.Σ.: *Στην 1η περίπτωση θεωρητικώς δεν χρειάζεται άδεια από την Ελληνική πλευρά. Αυτό ισχύει για όσο καιρό δεν έχουμε κηρύξει Α.Ο.Ζ. Στην πράξη, όμως, και προς αποφυγή διενέξεων τα κράτη που προτίθενται να προβούν σε ενέργειες στα υποκείμενα ύδατα, ζητούν σχετική άδεια. Αυτό γίνεται διότι είναι τέτοια η φύση των ερευνών που είναι εξαιρετικά δύσκολο για το παράκτιο κράτος να γνωρίζει εάν το διενεργόν την έρευνα σκάφος θα περιορισθεί σε δραστηριότητες επί των*

υπερκείμενων υδάτων ή θα προχωρήσει σε έρευνες επί της υφαλοκρηπίδας. Για να το ζητήσουμε αυτό, ερμηνεύουμε το άρθρο 300 της σύμβασης που αναφέρεται στην καλή πίστη και το άρθρο 87 παράγραφος 2. Άλλες χώρες, όπως η Ιταλία, δεν δίδουν άδεια, αλλά απαιτούν εκ των προτέρων γνωστοποίηση των ερευνών (notification). Εάν κηρύξουμε Α.Ο.Ζ., τότε για τις έρευνες θα χρειάζεται άδεια. Στην 2η περίπτωση χρειάζεται άδεια. Την άδεια χορηγεί η ΕΧΑΕ (Επιτροπή Χορηγήσεως Αδειών Ερευνών Θαλάσσης) που είναι διυπουργικό όργανο και συντονίζεται από το υπουργείο Εξωτερικών. Σε περίπτωση που οι έρευνες διεξάγονται από διεθνή οργανισμό, στα όργανα του οποίου συμμετέχει η Ελλάδα, δεν χρειάζεται άδεια. Τεκμαίρεται ότι έχει ενημερωθεί από τη συμμετοχή του στον οργανισμό.

Εάν κάποιος εξετάσει την κατάσταση που περιγράφεται παραπάνω, η εικόνα που προκύπτει είναι σαφής. Η Άγκυρα, η οποία ακολουθεί τη στρατηγική της ελεγχόμενης έντασης και της σταδιακής δημιουργίας τετελεσμένων φαίνεται να περνά βαθμιαία στο επόμενο στάδιο. Δηλαδή, οι Τούρκοι, από τη «δυναμική» αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας στο Αιγαίο με πολεμικά πλοία και πολεμικά αεροσκάφη («αβλαβείς» διελεύσεις μέχρι το Σούνιο, ασκήσεις έρευνας και διάσωσης εντός της περιοχής ευθύνης της Ελλάδος κ.λπ.) περνούν σε μια ηπιότερη μεν, αλλά πιο ύπουλη τακτική, χρησιμοποιώντας ερευνητικά πλοία με πανεπιστημιακούς τα οποία θεωρητικώς δεν χρειάζονται την άδεια της ελληνικής πλευράς για να πραγματοποιήσουν τις συγκεκριμένες έρευνες στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου. Στην περίπτωση δε, που η Τουρκία θα θελήσει να αυξήσει την ένταση τότε θα συνοδεύσει το ερευνητικό σκάφος της με πολεμικά πλοία.

Αναφορικά δε, με την αύξηση της έντασης θα πρέπει να επισημανθεί ότι, το διάστημα που το πλοίο επιστημονικών ερευνών Piri Reis θα πραγματοποιεί δειγματοληψίες από το βυθό του Αιγαίου, η Τουρκία έχει προγραμματίσει τα εξής: πρώτον, μέχρι τις 15 Ιουνίου 2014 και σύμφωνα με την υπ. αριθ. 20/17-05-2014 τουρκική ανακοίνωση, το τουρκικό πλοίο επιστημονικών ερευνών Barbaros Hayreddin Paşa θα διεξάγει έρευνες υδρογονανθράκων στη ελληνική και κυπριακή Α.Ο.Ζ.

Περιοχή ερευνών του τουρκικού πλοίου επιστημονικών ερευνών
Barbaros Hayreddin Paşa μέχρι τις 15 Ιουνίου 2014

Και δεύτερον, οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις διεξάγουν στις εν λόγω περιοχές την αεροναυτική άσκηση BEYAZ FIRTINA-2014 και την αποβατική άσκηση EFES-2014, στις οποίες συμμετέχουν 53 πολεμικά πλοία, 4 αεροσκάφη θαλάσσιας περιπολίας, 14 ελικόπτερα του πολεμικού ναυτικού, αεροσκάφη της πολεμικής αεροπορίας, οι σχηματισμοί της Στρατιάς Αιγαίου, 17 σκάφη της Διοίκησης Ασφαλείας Ακτών, μονάδες ειδικών δυνάμεων του στρατού ξηράς, της στρατοχωροφύλακής και των Bordo Bereli, καθώς επίσης ένα αεροσκάφος συλλογής πληροφοριών της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών MIT.

Τέλος, αν κρίνουμε από τις έως τώρα συμπεριφορές της Άγκυρας εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι, η τουρκική προκλητικότητα είναι διαχρονική, ποιοτικά και ποσοτικά συνεχώς αυξανόμενη και ακολουθείται βάσει ενός πολυδιάστατου σχεδιασμού κοινά αποδεκτού από τις εκάστοτε κυβερνήσεις και τους στρατιωτικούς, με σκοπό να δημιουργήσουν φοβικά σύνδρομα στην ελληνική πλευρά.